

La paraula, plany i cura per a l'absència

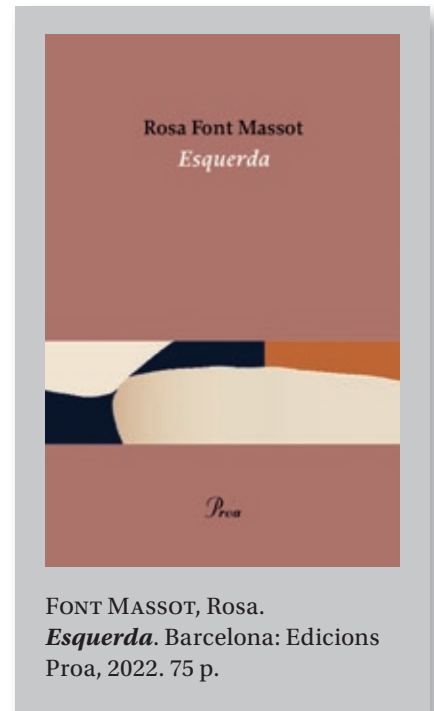
Text > AGNÈS VALENTÍ I POU

Hi ha un estrip, entre els molts que provoca la mort de la mare, que es basteix d'un silenci atroç. No és només el record i el desemparament que tothora es fan presents mentre dura el dol —i més enllà—, sinó el buit immens que es crea en constatar que, a partir d'aquell moment, cada cop que diràs la paraula *mare*, ningú no et contestarà. Aquest no retorn ens fa encara més conscients de la nostra pròpia fragilitat i ens aboca a teixir estratègies per sobreviure a la pèrdua. Rosa Font Massot (Sant Pere Pescador, 1957), en el seu llibre de poemes *Esquerda*, ens revela com és de necessària la paraula i els silencis que l'envolten per guarir la ferida de l'absència.

A l'epíleg, l'autora ens diu que la paraula «emergeix des de la profunditat del silenci —de tot un oceà de silenci— i es projecta enllà, com una pedra que no sabem on anirà a caure». Aquesta «paraula-pedra» tan simbòlica i tan real alhora, és la que ens durà per corriols fressats de llum i embardissats d'ombres als paratges íntims del dolor. Tanmateix, *Esquerda* podria ser un cant consternat i, de fet, en alguns passatges palpem aquesta desolació, però no traspasa mai el lliandar dels excessos ni es

crema amb els focs d'artifici del dramatisme. Tampoc ho fa formalment, el llenguatge és depurat i expressiu, i si bé el podem llegir com un sol poema elegíac, s'estructura en peces curtes articulades a manera de díptic en què en un batent la poeta exposa i situa, i en l'altre, fa emergir el jo i el tu poètics interpellant la mare morta i alhora el lector: «T'he preguntat, ho saps que és l'hora? | El cel és cendra, s'ha glaçat l'herba. | El sents, el vent?».

De manera compassada i gairebé a cop de batall de campana, Rosa Font dibuixa una línia cronològica que travessa el llibre i marca el pas de la contesa perduda contra el temps: «Falten deu minuts encara (...) falten tres minuts encara», fins que la cadència s'esgota i arriba l'inevitable. Aquest traç temporal emprèn, també, el vol de la natura i del batec de la vida quotidiana. És quan retrobem les imatges vívides del *locus* habitual de la seva poètica: el riu, les closes, els ocells, els arbres, els cels tramuntanals i la platja llarga, d'una banda. De l'altra, l'evocació dels llocs enyorats i les hores viscudes: el mas, la casa blava, el galliner, el vestit de flors, l'úter, les mans, els cabells i els ulls de la mare. Unes paraules-pedra llumino-

FONT MASSOT, ROSA. *Esquerda*. Barcelona: Edicions Proa, 2022. 75 p.

ses reblertes de sentit que, tot assumint l'esquerda de la mort, ens salven i ens reconcilien amb la vida: «Mare | crinera on m'arrapo | galopem fins als solcs | que va traçant la nit. | Plantem-hi les llavors de l'alba».

La Cerdanya com a destinació turística

Text > EVA BUSSALLEU

Aquest llibre de Sandra Adam Llauger (Puigcerdà, 1985) és el resultat de sis anys d'investigació sobre l'arribada massiva de turisme a la Cerdanya. Editat per Efadós amb la col·laboració de l'Arxiu Comarcal de la Cerdanya i amb el suport del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, és una barreja de memòria històrica i divulgació, i està ben farcit de fotografies de diferents arxius personals que serveixen per plasmar les vivències dels estius (i hiverns) a la Cerdanya, aquesta comarca convertida avui dia en una destinació turística per excel·lència.

Al llarg de nou capítols, Sandra Adam, llicenciada en història de l'art, desgrana com ha anat evolucionant el fenomen de l'estiueig, des de mitjan segle XIX fins als anys setanta i vuitanta del segle XX. En llegir el títol, hom pot pensar que el llibre versa d'aquesta acció, que consisteix en el fet que una persona s'instal·li en una residència fixa per passar l'estiu. El llibre, però, va més enllà: no només desgrana com es va desenvolupar aquest fenomen, sinó el turisme en general, ja que descriu l'evolució del turisme d'estiu i també del turisme

d'hivern, estretament relacionat amb la neu.

L'estiueig a la Cerdanya està íntimament lligat amb famílies acomodades a Barcelona però amb arrels cerdanes, que feien l'hivern a l'urbs i estiuejaven a la Cerdanya. Aquest tragí entre la capital i la Cerdanya va provocar (i continua provocant) un canvi en la fesomia de la comarca. A les pàgines d'aquest document fet llibre també s'hi troben pinzellades d'altres aspectes col·laterals a l'estiueig, com ara l'evolució de la indústria tèxtil a la comarca, el claxisme dels estiuejants o bé el fet que